

АНОТАЦІЯ

У Сюань. Підготовка майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2020.

Зміст анотації

У дослідженні представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів на основі застосування технології партисипації як музично-педагогічного інноваційного ресурсу.

Актуалізовано проблему вокально-педагогічної підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва щодо необхідності кваліфіковано формувати вокальну культуру школярів різних вікових категорій та в різних умовах освітнього процесу. Вокальна культура представлена як унікальна частина культурної спадщини людства, що відрізняється демократичністю та доступністю щодо її освоєння. Оскільки мистецько-освітня галузь збагачується новими міждисциплінарними та художньо-інтеграційними технологіями, спостерігається тяжіння їх застосування у формуванні й вокальної культури особистості. Мистецькі інновації, які активно запроваджуються в освітній процес, зумовлюють актуальність досліджень методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на різних рівнях здобуття вищої освіти, зокрема й другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета дослідження полягає в теоретичній розробці й експериментальній перевірці методичного забезпечення підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації.

У теоретичному розділі дослідженні визначено культурологічну проєкцію вокальної культури, що виконує комунікативну, духовну, виховну та соціально-адаптаційну функції. Конкретизовано сутність вокальної культури, що є різновидом музично-культурної спадщини певного народу, держави, нації, що концентрує цінності вокального мистецтва та міру його збереження, засвоєння, вдосконалення й передачі від покоління до покоління на засадах національних і світових досягнень вокальної творчості. Закцентовано увагу на тому, що вокальна культура включає як продукти вокального мистецтва (народний спів та твори, академічний спів і різновиди його жанрів), так і вокальну педагогіку, яка формується відповідно до визнаних вокальних шкіл. Встановлено, що феномен вокальних шкіл відіграє полікультурну роль і є чинником «діалогу культур» та обміну художніх цінностей, що актуалізує проблему їх вивчення та застосування під час формування вокальної культури особистості.

У педагогічній проєкції вокальна культура особистості інтерпретована в дослідженні як міра освоєння особистістю цінностей та художньо-сміслової сутності вокального мистецтва в усіх його проявах і різновидах, що надає можливість адекватно сприймати вокальні твори, оцінювати їх, відтворювати в межах відповідної компетентності (аматорської та фахової), поширення їх у широкому соціокультурному просторі.

Визначено сутність вокальної культури майбутніх магістрів музичного мистецтва. У дослідженні це – складне інтегроване фахове утворення, що є процесом і результатом гармонійного поєднання якісного освоєння вокальної спадщини, майстерного володіння вокальним виконавством та компетентністю в застосуванні набутого вокально-фахового досвіду в художньо-освітніх процесах із формування вокальної культури школярів. Зазначена фахова якість характеризується синтезом вокально-виконавського та вокально-педагогічного, методичного аспектів вокальної культури.

У дослідженні проаналізована музично-педагогічна література з проблеми формування вокальної культури школярів. Визначено сутність поняття «вокальна культура школярів» У дослідженні це поняття позначає якісне утворення

особистості школяра, що відповідає його віковим особливостям і вокально-освітньому статусу (загальноосвітній, аматорський, спеціалізований), що є результатом тривалого осягнення творів вокального мистецтва шляхом їх сприйняття, оцінювання, відтворення (навчання співу), яке забезпечує осмислене, художньо-емоційне та зацікавлене ставлення до продуктів вокальної культури різних народів, різних стилів і жанрів та прагнення якісного власного їх виконання.

Визначено сутність підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів, що є системним процесом екстраполяції сформованої в них вокальної культури як інтегрованої фахової якості на вокально-педагогічну освітню діяльність зі школярами з метою осягнення та засвоєння ними цінностей світової вокальної спадщини. Результатом зазначеного процесу є підготовленість майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації, що визначається як вокально-педагогічна здатність реалізувати багатофункціональний (художньо-світоглядний, виконавський, методичний) ресурс вокальної культури в освітньому процесі зі школярами, в якому вони визначаються співорганізаторами формування власної вокальної культури.

Розроблено компонентно-функціональну структуру зазначеної якості, що складається з компонентів: вокально-змістовий, вокально-виконавський, методико-продуктивний. Уточнено зміст кожного компоненту й функції, які він виконує в цілісному процесі вокальної підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва.

Обґрунтовано методологію формування досліджуваного феномену, що склали художньо-комунікативний, культурологічний (сумісно з полікультурним), організаційно-інноваційний та акмеологічний наукові підходи.

У якості методичних засобів технології партисипації визначено педагогічні умови, техніки й методи їх реалізації. Перша умова (наскрізна): цілеспрямоване створення індивідуально-групових організаційних форм (техніки: тимчасова заміна викладача, переведення проблемної ситуації у відкриту дискусію, заміна

студента-співака на когось із присутніх). Друга умова: розширення художньої інформації щодо вокальної підготовки на основі авторських тематичних проєктів (техніки: розробка проблемного, тематичного структурування алгоритмів дій учасників, обговорення результатів). Третя умова: стимулювання критично оцінного ставлення до вокального мистецтва й виконавства (техніки: визначення позитивних аспектів виконання, висловлення власного судження, визначення об'єктивного стану художньо-виконавського супроводу). Четверта умова: актуалізація духовно-ціннісних констант вокального мистецтва (техніки: дискусійна платформа серед учнів, моделювання індивідуально-колективних форм, залучення учнів до пошуку крос-культурних вокальних явищ).

Розроблено критерії та показники оцінювання підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації. Зазначена фахова якість оцінювалася за допомогою художньо-світоглядного, творчо-виконавського, інноваційно-організаційного критеріїв. Визначено рівні сформованості досліджуваної якості: початковий – «індиферентний», середній – «наслідувальний», високий – «продуктивний».

Експериментально перевірено ефективність запровадження засобів технології партисипації в процес підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів. Підтверджено доцільність запроваджених педагогічних умов та їх технік за етапами: інформаційно-ціннісний, під час якого запроваджувалася перша (наскрізна) та друга педагогічні умови; мотиваційно-праксеологічний, на якому сполучалися техніки й методи першої та третьої педагогічних умов; фасилітативно-культуротворчий, під час якого сполучалися перша й четверта педагогічні умови, їх техніки та методичний інструментарій.

Ключові слова: вокальна культура, вокальна культура майбутніх магістрів музичного мистецтва, вокальна культура школярів, технологія партисипації, підготовленість майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті в наукових фахових виданнях України

1. У, Сюань. (2018). Сутність та структура вокальної культури магістрів музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 170, 249–253.

2. У, Сюань. (2018). Методологічні основи застосування технології партисипації у вокально-педагогічному процесі. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 2, 168–176.

3. У, Сюань. (2019). Критерії, показники та рівні підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 3 (128), 143–151.

Стаття у науковому зарубіжному виданні

4. У, Сюань. (2019). Педагогічні умови застосування технології партисипації в процесі вокальної підготовки магістрів музичного мистецтва. *The scientific heritage*, 33, p. 3, 17–19. Режим доступу: <https://www.slideshare.net/TSH-Journal/vol-333332019>

Праці апробаційного характеру

5. У, Сюань. (2017). Вокальная подготовка учителя музыки в контексте проблем формирования вокальной культуры школьников. *Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 9-10 березня 2017 року)*. Мелітополь: Поліграфічний центр «Люкс», сс. 125–129.

6. У, Сюань. (2017). Педагогическая платформа вокальной подготовки магистров музыкального искусства. *Стратегії підвищення якості мистецької освіти в контексті змін сучасного соціокультурного простору: матеріали і тези*

I Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса 13-14 жовтня 2017 р.), сс. 90–91.

7. У, Сюань. (2018). Партисипативные технологии в педагогике искусства. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези IV Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 12-13 жовтня 2018 р.). Т. 1,* сс. 118–119.

8. У, Сюань. (2019). Підготовленість магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів як педагогічна проблема. *Сучасні орієнтири мистецької освіти: традиції, досвід, інновації: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті засновника кафедри музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, народного артиста України, професора Андрія Кушніренка. Чернівці,* сс. 156–158.

9. У, Сюань (2019). Особливості китайської національної вокальної музики та вокального виконавства (китайською мовою). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези V Міжнародної конференції молодих учених та сту* , 126-128.

10. У, Сюань. (2020). Педагогічні принципи підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації. *Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Переяслав, 19–21 березня 2020 року),* сс. 104–110.

ABSTRACT

U Xuan. Preparation of future musical art masters for the formation of schoolchildren's vocal culture by means of technology of participation.

Thesis for Doctor of Philosophy degree in specialty 014 Secondary Education (Musical Art). – State institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”. Odesa, 2020.

The contents of the abstract

The study presents theoretical justification and proposes a new solution to the problem of preparing future musical art masters for the formation of schoolchildren's vocal culture based on the use of technology of participation as a musical-pedagogical innovative resource.

The problem of vocal-pedagogical training of future musical art masters is actualized. It is qualified to form vocal culture of schoolchildren of different age categories and in different conditions of educational process. Vocal culture is presented as a unique part of the cultural heritage of mankind, characterized by democracy and accessibility for its development. Since art-educational field is enriched with new interdisciplinary and artistic integration technologies, there is a tendency to use them in the formation of the individual's vocal culture. Artistic innovations, which are actively introduced into the educational process, determine the relevance of research on methodological support for future musical art teachers training at different levels of higher education, including the second (master's) level of higher education.

The purpose of research is to develop theoretically and test experimentally the methodology of preparing future musical art masters for the formation of schoolchildren's vocal culture by means of technology of participation.

In the theoretical study the culturological projection of vocal culture is identified. It plays a communicative, spiritual, educational, and social-adaptive functions. The essence of vocal culture is clarified, which is a kind of musical and cultural heritage of a certain people, state, nation, which concentrates the values of vocal art and the degree of its preservation, assimilation, improvement and transmission from generation to generation on the basis of national and world vocal heritage. Emphasis is placed on the

fact that vocal culture includes both products of vocal art (folk singing and works, academic singing and varieties of its genres) and vocal pedagogy, which is formed in accordance with recognized vocal schools. It is established that the phenomenon of vocal schools plays a multicultural role and is a factor of a “dialogue of cultures” and exchange of artistic values, which actualizes the problem of their study and application in the formation of the individual’s vocal culture.

Vocal culture of the personality is interpreted in the study as a measure of personal development of values and artistic-semantic essence of vocal art in all its manifestations and varieties, which provides an opportunity to adequately perceive vocal works, evaluate them, reproduce within the relevant competence (amateur and professional), and disseminate them in wide socio-cultural space.

The essence of future musical art masters’ vocal culture is determined. In the study it is defined as a complex integrated professional entity, which is a process and result of a harmonious combination of quality development of vocal heritage, skillful mastery of vocal performance and competence in applying the acquired vocal-professional experience in artistic-educational processes of schoolchildren’s vocal culture formation. This professional quality is characterized by a synthesis of vocal-performing and vocal-pedagogical, methodological aspects of culture.

The study analyzes music and pedagogical literature on the formation of schoolchildren’s vocal culture. In the study, this concept refers to the qualitative formation of the student’s personality, which corresponds to his/her age and vocal-educational status (general, amateur, specialized), which is the result of a long-term comprehension of vocal art works through their perception, evaluation, reproduction (teaching singing), which provides meaningful, artistic-emotional and interested attitude to the products of vocal culture of different peoples, different styles and genres and the desire for quality performance.

The essence of preparing future musical art masters for the formation of schoolchildren’s vocal culture is defined. It is a systematic process of extrapolation of the vocal culture formed in them as an integrated professional quality on vocal-pedagogical educational activity with schoolchildren for the purpose of comprehension

and mastering values of the world vocal heritage. The result of this process is preparedness of future musical art masters for the formation of schoolchildren's vocal culture by means of technology of participation, defined as vocal and pedagogical ability to implement a multifunctional (artistic-worldview, performing, methodological) resource of vocal culture in the educational process, in which schoolchildren become co-organizers of their own vocal culture formation.

The component-functional structure of the specified quality is developed. It consists of vocal-semantic, vocal-performing and methodological-productive components. The content of each component and the functions it performs in the whole process of vocal training of future musical art masters are specified.

The methodology of formation of the phenomenon under investigation is substantiated, which is constituted by artistic-communicative, culturological (along with multicultural), organizational-innovative and acmeological scientific approaches.

Pedagogical conditions, techniques and methods of their realization are defined as means of technology of participation. The first condition (implicit): purposeful creation of individual-group organizational forms (techniques: temporary replacement of the teacher, transfer of a problem situation in open discussion, replacement of the student-singer on someone from those present). The second condition: expansion of artistic information of vocal training on the basis of author's thematic projects (techniques: development of problem thematic field, structuring algorithms of participants' actions, discussion of results). The third condition: stimulating a critical attitude to vocal art and performance (techniques: determining positive aspects of performance, expressing one's own judgment, determining the objective state of artistic-performing support). The fourth condition: actualization of spiritual and value constants of vocal art (techniques: discussion platform among students, modeling of individual-collective forms, involving students in the search for cross-cultural vocal phenomena).

The criteria and indicators for assessing future musical art masters' readiness to form schoolchildren's vocal culture by means of technology of participation have been developed. This professional quality was assessed using artistic-worldview, creative-performing, innovative-organizational criteria. The levels of formation of the studied

quality are determined: initial – “indifferent”, medium – “imitative”, high – “productive”.

The effectiveness of introducing technology of participation in the process of preparing future musical art masters for the formation of vocal culture of schoolchildren has been experimentally tested. The expediency of the introduced pedagogical conditions and their techniques by stages is confirmed: information-value, during which the first (implicit) and the second pedagogical condition were introduced; motivational-praxeological, which combined techniques and methods of the first and third pedagogical conditions; facilitative-cultural, during which the first and fourth pedagogical conditions, their techniques and methodological tools were combined.

Key words: vocal culture, vocal culture of future musical art masters, vocal culture of schoolchildren, technology of participation, readiness of future musical art masters for the formation of schoolchildren’s vocal culture by means of technology of participation.

LIST OF AUTHOR’S PUBLICATIONS

Articles in professional scientific journals of Ukraine

1. У, Сюань. (2018). Сутність та структура вокальної культури магістрів музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 170, 249–253.

2. У, Сюань. (2018). Методологічні основи застосування технології партисипації у вокально-педагогічному процесі. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 2, 168–176.

3. У, Сюань. (2019). Критерії, показники та рівні підготовленості майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 3 (128), 143–151.

An article in a scientific foreign journal

4. Wu, Xuan (2019). Pedagogical conditions of participation technology in the process of art masters' vocal training. *The scientific heritage (Budapest, Hungary)*, 33, p. 3, 17–19.

Research works of the approbation character

5. У, Сюань. (2017). Вокальна підготовка учителя музики в контексті проблем формування вокальної культури школярів. *Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 9-10 березня 2017 року)*. Мелітополь: Поліграфічний центр «Люкс», сс. 125–129.

6. У, Сюань. (2017). Педагогическая платформа вокальной подготовки магистров музыкального искусства. *Стратегії підвищення якості мистецької освіти в контексті змін сучасного соціокультурного простору: матеріали і тези I Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса 13-14 жовтня 2017 р.)*, сс. 90–91.

7. У, Сюань. (2018). Партисипативные технологии в педагогике искусства. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези IV Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 12-13 жовтня 2018 р.)*. Т. 1, сс. 118–119.

8. У, Сюань. (2019). Підготовленість магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів як педагогічна проблема. *Сучасні орієнтири мистецької освіти: традиції, досвід, інновації: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті засновника кафедри музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, народного артиста України, професора Андрія Кушніренка*. Чернівці, сс. 156–158.

9. У, Сюань (2019). Особливості китайської національної вокальної музики та вокального виконавства (китайською мовою). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези V Міжнародної конференції молодих учених та сту* , 126-128.

10. У, Сюань. (2020). Педагогічні принципи підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації. *Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Переяслав, 19–21 березня 2020 року)*, сс. 104–110.

